

2000 Sonrası Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi

The Development of Art Education in Turkey After 2000

ÖZET

İnsanlığın var oluşundan bugüne kadar her zaman var olan eğitim ve öğretim gibi sanat da her zaman hayatın içinde yer almıştır. Kesin bir tanımı olmamakla birlikte güzelliğin ve duygunun yaratıcılıkla dışavurumu olan sanata, günlük hayatın içerisinde ve tabii ki tüm eğitim kurumlarında yer vermek gerekmektedir. Çünkü sanat dünyayı anlamayı kolaylaştıran, bireylerin kendilerini daha iyi ifade etmesini sağlayan ve sosyal, duygusal ve entelektüel gelişimine katkıda bulunan bir araçtır. Toplumda yaşanan sosyolojik, politik, ekonomik ve teknolojik gelişmelerden bağımsız düşünülemeyecek olan sanat, eğitim kademeleri içerisinde yaşanan bu gelişmelerle birlikte değişime uğramıştır. Bu çalışmanın amacı da Türkiye’de geçmişten bugüne sanat eğitiminin nasıl bir gelişim gösterdiğini, bu gelişimin 2000’li yıllarda Türkiye’de sanat eğitimi nasıl etkilediğini ve günümüzde sanat eğitimi alanında yaşanan sorunların neler olduğunu araştırmaktır. Araştırma özellikle resim eğitiminde yaşanan gelişmeler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Eğitim, Sanat Eğitimi

ABSTRACT

Like education and teaching, which have always existed since the existence of humanity, art has always taken place in life. Although there is no certain definition, it is necessary to include the art which is the expression of beauty and emotion with creativity in daily life and of course in all educational institutions. Since art is a tool that facilitates understanding of the world, enables individuals to express themselves better and contributes to their social, emotional and intellectual developments. Art, which cannot be considered independent of the sociological, political, economic and technological developments experienced in the society, has undergone changes along with these developments within the all grade of education. The aim of this study is to investigate how art education has developed from past to present in Turkey and how this development affected art education in Turkey in the 2000s and what problems are experienced in the field of art education today. The research especially focused on the developments in painting education.

Keywords: Art, Education, Art Education

GİRİŞ

Sanat, her birey için bir ihtiyaçtır diyebiliriz. Sanatı, hayatın bir parçası haline getirmek, bir sanat alanıyla ilgilenmek, farklı sanatsal etkinliklere dâhil olmak her bireyin yapması gereken bir şeydir. Sanatı hayata dâhil ederek gerçek dünyayı anlamak ve anlamlandırmak mümkündür. (Artut, 2009:103).

Sanatın aslında insanın günlük hayatı içerisinde, hemen hemen her anında var olduğu söylenebilir. Sanat ve tasarım çalışmalarını neredeyse baktığımız her şeyde görebiliriz. Bazen sofralarımızda kullandığımız porselen takımlarda, elbiselerde, mobilyalarda bazen de sokakta, televizyonda (Mercin&Alakuş, 2007:15).

Sanatın hayatın içerisinde bu kadar önemli bir yere sahip olduğu gibi insanlığın var oluşundan bu güne özgün veya yaygın eğitim de insanlar için büyük önem arz etmektedir.

2000’li yıllarda özellikle tüm bilimlerin gelişiminde yaşadığı artışın sebebinin, diğer bilim alanlarıyla birlikte çalışmasına bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Teknolojide yaşanan çok hızlı değişimle birlikte oluşan karmaşık dış dünya ile eğitimin gerekliliği ve önemi daha da anlaşılmıştır. Çünkü karşılaşılan bu çok yönlü sorunların çözümleri, ancak eğitimle mümkündür (Yolcu,2009:83).

Eğitimin niteliği ve amaçları toplumla, toplumsal şartlarla sıkı bir ilişki içindedir. Süreç içerisinde değişim gösteren toplumsal yapı, zorunlu olarak eğitim sürecini de değiştirmiştir. Yaşadığımız toplumdaki gelişim ve değişim hızı göz önünde bulundurulduğunda, eğitim kurumlarında öğrencilere kazandırılması beklenen kazanımlarda farklılıklar meydana gelmesi kaçınılmaz olmuştur. Eğitim ile birlikte topluma; modern toplumlara ve ilerleme hızına ayak

Serap Akbaş¹

How to Cite This Article

Akbaş, S. (2023). “2000 Sonrası Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi” *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:111; pp:7055-7064. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.70058>

Arrival: 15 March 2023

Published: 31 May 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Şırnak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Şırnak, Türkiye, ORCID ID: 0000-0003-4529-4770
“Bu araştırma Şırnak Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi Koordinatörlüğü’nce desteklenmiştir. Proje No: 2021.SNAP.04.02.02, Yıl 2023 (This research has been supported by Şırnak University Scientific Research Projects Coordination Unit. Project Number: 2021.SNAP.04.02.02 Year 2023)

uydura bilecek, topluma katkı sağlayabilecek bireylerin kazandırılması. beklenmektedir. Çağdaş bir eğitimden bahsedebilmek için bireylere kazandırılması beklenen bazı özelliklerin kazanılmış olması gerekmektedir. Bu özellikleri edinmiş olan kişi: sunulan bilgiyi araştıran, hayatı ve bilginin doğruluğunu sorgulayabilen ve sahip olduğu bilgileri uygulayabilen bir bireydir. (Akgün, 2003:1). Çağdaş bir eğitim içinde önemli bir unsur da tabii ki sanat eğitimidir.

Sanat Eğitimi, genel anlamda, okul içi ve okul dışında var olan, güzel sanatların tüm alanlarını kapsayan, yaratıcı ve sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Eğitim kurumunun kademesine ve öğrenim düzeyine göre sanat eğitiminin ele alınması ise daha dar bir alanı içermektedir. Sanat eğitimi, güzel sanatlar ile ilgili bütün etkinlikler ve derslerin bütünü şeklinde anlaşılmaktadır. Eğitim kurumlarında verilen bu ders ve etkinliklerin konusunu ise geçmişten bugüne sanat alanındaki tüm süreçler, genel olarak sanat, sanat tarihi, sanat eserleri ve sanatsal yaratma gibi konular ile birlikte müzik, resim gibi özel alanlarda, kurumsal bilgi aktarımı ile uygulamalı ve teorik çalışmalar oluşturmaktadır. Sanat eğitimi dersleri içerisinde bu durumda güzel sanatların tüm alanlarına yer verilmektedir ya da yer verilmelidir. Bu alanlar: Resim, müzik, grafik, mimarlık, yontu, el sanatları, edebiyat, bale, opera, sinema, tiyatro, el sanatları gibi (San, 1982). Sanat eğitimi, insanların beğeni ve tercihlerine göre güzel sanatların tüm alanları ile hayatın bir parçası olmalıdır. Çünkü sanat eğitimi bireye aynı zamanda birçok yönden katkı sağlamaktadır. Örneğin Kırıçoğlu'nun (2019:49) da belirttiği gibi; kişilerin ruh sağlığına yardım edebilmek için onlara sanat yoluyla kendilerini dışavuruma olanağı verilir, kişinin kendi kimliğini bulması, kendini tanıması ve kanıtlaması ve kimliğini bulmasına olanak vermektedir. Bireyler, toplumda sanat yaparak bir üretici olarak var olur, sanatı izleyerek bir tüketici olur ve yaşadığı kültüre katkı sağlar. Bu sebeplerle ki sanat eğitimi yaşamın bir parçası olmalıdır.

Sanat eğitimi toplumdaki her birey için gereklidir, yaşın, cinsiyetin, maddi imkânların veya imkânsızlıkların bir önemi yoktur. Sanat eğitimi için ustalık ve beceri zorunlu kılınmaz. Sanat eğitimi, bireylerin sanata karşı oluşmuş olan ön yargılarını kıran ve onları sanata değer veren, sanatı anlayabilen ve yorumlayabilen, sanat destekleyicisi, seçkin sanat tüketicisi olarak yetiştirmeyi hedefleyen bir araçtır (Artut,2009:104). Sanat eğitimi ile anlaşılması gereken güzel sanatların bütün alanları olması gerekirken ülkemizde genel olarak görsel sanatlar veya müzik eğitimi olarak değerlendirilmektedir. Sanat eğitiminin konuları çok kapsamlı olmakla birlikte bu araştırma kapsamında da özellikle resim eğitimi üzerinde durulmaktadır.

Ülkemizde de sanat eğitimine Osmanlı İmparatorluğunun son dönemleri ve Cumhuriyetin ilanından sonra farklı eğitim kademelerinde yer verilmiştir. Sanat eğitimi alanında yapılan sürekli değişikliklerle de usta-çırak ilişkisi şeklinde başlayan sanat eğitimi, öğrenci odaklı ve öğrencilerin kendilerini sanatın her alanında daha özgür şekillerde ifade edebilecekleri bir eğitime dönüşmüştür.

2000'li yıllarda Türkiye'de sanat eğitiminin gelişimini daha iyi değerlendirebilmek adına öncelikle, sanat eğitiminin önemi ve ülkemizde sanat eğitiminin tarihsel süreç içerisinde nasıl bir değişim geçirdiği üzerinde durulmalıdır.

SANAT EĞİTİMİ

Eğitim insanlık tarihi kadar eskidir. Toplumların, değişen gelişmelere ayak uydurabilmesi ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşabilmesi için en önemli araçlardan biri eğitimidir. Bireyin yaratıcılık ve yeteneklerinin keşfedilmesi ve geliştirilmesinde, eğitimin rolü tartışılmaz (Boduroğlu,2010:11). Eğitim alanında olduğu gibi tarih boyunca, tüm uygarlıklar sanata da yer vermiştir ve yapılan araştırmalar, bulunan kalıntılar bunu ispat etmektedir. Tarihsel süreç göstermektedir ki sanata yer vermeyen uygarlıkların varlığı hakkındaki bilgilere çok geç ulaşılmıştır. Var oldukları dönem süre içerisinde birçok uygarlığın sanata evrensel değerler verdiği görülmüştür. Bu insanlık kültürünün önemli bir yönüdür. Sanat, insanlığın mirasını ve kültürel yönünü iletir. Elbette günümüzde bu kültürel mirası sonraki kuşaklara aktarma görevi de genel olarak eğitimcilere düşmektedir. (Ayaydın,2015:49-50).

Sanat ve eğitim arasında var olan bu benzerlik sebebiyle sanat eğitiminin de kültürlerin oluşmasında ve toplumların gelişmesinde büyük önem arz ettiğini söyleyebiliriz. Tarihsel süreci araştırdığımızda sanat eğitimine yer veren toplumların sahip oldukları kültürel zenginliklere bakarak ve yaşadıkları dönüşümü inceleyerek sanatın ve sanat eğitiminin önemini örnek olarak gösterebiliriz.

Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde, özgür düşünebilen, zihinsel anlamda dengeli, uygar, toplumsal olaylara karşı duyarlı olan insanlardan oluşan bir toplumun yaratılması çabası güdülür. Sanat aracılığıyla bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması da sanat eğitiminin bir diğer amacıdır. Sanat eğitimi, genel kültürel ve yaşam seviyeleri ne olursa olsun tüm toplum ve ülkeler için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Özellikle günümüzde çağdaş sanat eğitiminin gayesi de öğrencinin, sahip olduğu yetenekleri göz önünde bulundurarak bilgili, duygusal ve

sosyal olacak şekilde kendini oluşturmaya destek olmak ve onun kişisel istemlerine yanıt verebilmektir (Artut,2009:119-121).

Sanat eğitimi, toplumumuzun sahip olduğu kültürel zenginliklerin korunarak, bu zenginliklerin gelecek kuşaklara eğitimciler veya bireyler aracılığıyla, sahip olduğumuz önemli değerler olarak aktarılması gerektiği bilgisini sağlamaktadır. Amacına uygun sanat eğitimi ile yetişmiş, estetik beğenisi gelişmiş bireylerin hangi mesleğe yönelirse yönelsin kendilerine ve toplumlarına katkıları her zaman daha fazla olacaktır (Akkurt&Boratav, 2018:56). Sanat, insanın yaşamı süresince kültürel anlamda edindiği kişisel tecrübelerin en azını oluşturmakla birlikte bu tecrübelerin en tatmin edici ve gelişimine katkı sağlayan en kapsamlı alanıdır. Sanatın bu yönüyle kişiye kazandırabileceği değerleri, başka hiçbir ders, alan ya da deneyim kazandıramaz. Dewey; sanatı yaşama can veren bir deneyim olarak niteler. Bu yaşayan organizmaya yaşadığını hissettiren, ona yaşamında en önemli en yüksek duygusal deneyimleri tattıran bir olgudur. Eğer sanatın bu fonksiyonlarının gerçekleşmesinin önene geçilirse ve eğer sanat, okullarda diğer alanların işlevlerini yerine getirmek için var olan bir araç-ders durumuna getirilirse, oluşacak olan zararlar, başka alanlara hizmet vererek sağlayacağı yarardan çok daha büyük olacaktır (Kırıoğlu, 2019:51-52)

2000'Lİ YILLARDAN ÖNCE TÜRKİYE'DE SANAT EĞİTİMİ

Cumhuriyetin İlanından Önce Sanat Eğitimi

18. yüzyılda dağılmanın eşiğinde olan ve toprakları üzerindeki hâkimiyetini kaybetmeye başlayan Osmanlı İmparatorluğu, bu yıkımı durdurabilmek ve diğer ülkeler üzerindeki gücünü tekrar elde edebilme çabası ile hemen hemen her alanda yenilikler yapmıştır. Kaybettikleri savaşların gerekçesi olarak subay ve askerlerin mesleki alanda iyi eğitim almamış olmalarını ve Avrupalı orduların ise askeri eğitim almış olmalarına bağlayan Osmanlı İmparatorluğu; ıslahatların ilk olarak askeri alanlarda yapılması gerektiği sonucuna varmıştır (Açık,2020:14). 1773'de açılan "Mühendishane-i Bahri-i Hümayun, 1796'da açılan Mühendishane-i Berri-i Hümayun, 1827'de açılan Tıbbiye ve 1835'de açılan Harbiye mekteplerinde verilen dersler batılı anlamda müfredat programlarına göre belirlenmiş ve bu programlarda, önceleri askeri amaçla da olsa resim derslerine yer verilmiştir (Arpalı,2008:6). Askeri okullarda verilen bu sanat dersleri günümüz sanat eğitimleri derslerinde verilmekte olan derslerden ziyade çoğunlukla askeri teknik ve mesleki çizimlerden oluşmaktaydı ancak yine de sanat eğitiminin günümüzde gelişmesini sağlayan ilk adımlardır.

Sanat eğitiminin ilk olarak askeri okullarda verilmeye başlanmasından dolayı yurt dışına öğrenci olarak giden ilk kişiler, asker ve subaylar arasından seçilmiştir. 1835 tarihinde ilk olarak resim eğitimi için Mühendishane-i Berri-i Hümayun'dan yurt dışına gençler gönderilmeye başlanmıştır. Sanayi-i Nefise Mektebi kurulmadan önce ve sonraki yıllarda da bir süre daha ilk Türk ressamlar, Mühendishane ve Harbiye'den mezun olmuş olan asker ressamlardır ve okullarda resim eğitimleri bu mezunlar tarafından yürütülmüştür. Asker ressamlar sanat eğitimi ve öğretiminde çok önemli görevler üstlenmişlerdir (Alakuş, 2003).

Sanat eğitimi veren askeri okulların kuruluşundan yıllar sonra sadece sanat alanında eğitim veren ilk kurumsal yapılanma gerçekleşmiştir ve Sanayi-i Nefise Mektebi açılmıştır (Çağlayan & Kıratlı,2017). Osman Hamdi Bey tarafından 1883 yılında kurulan eğitim kurumu ile birlikte siviller de sanat eğitimi almaya başlamış ve sivil sanatçılar, asker ressamların yerine sanat eğitimi vermeye başlamıştır. (Yolcu,2009:98). Sanayi-i Nefise Mektebi, eğitim sistemi ve yönteminde Paris'te 1863 yılında kurulan Ecole Nationale Superiure Des Beaux-Arts'ndan esinlenmiştir. Plastik Sanatlar, resim, heykel ve mimarlık gibi dört bölümde eğitim verilmektedir. Avrupa'ya gönderilecek sanatçılar da bu okulun Roma Akademisi'ne benzeyen bir uygulama ile belirlenmektedir. Resim ve heykel bölümlerinden maalesef her yıl sadece bir öğrenci mezun edilir ve bu kişiye de Avrupa'da eğitimine devam edebilmesi için devlet tarafından burs verilir. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde ilk yıllarda eğitim, kurumsal ve uygulamalı şekilde verilmiştir. Atölye derslerinde ise Rönesans geleneğinde olduğu gibi usta-çırak ilişkisi vardır. Atölye hocalarının çoğu yabancıdır ve ders programında, anatomi ve peyzaj, desen ile perspektif ve yağlı boyaya yer almaktadır (Akgün,2003:43).

19.yüzyılda çağdaş Batı uygarlığını örnek alan askeri okulların yanı sıra, kültürel anlamda değişimi zorunlu gören sivil okullar da açılmaya başlanmıştır. İstanbul'da Galatasaray Mektebi Sultanisi(1869), Darüşşafaka Lisesi(1873) gibi okullarda Batı seviyesinde eğitim verebilmek için verilen yabancı dil dersleri dışında, resim derslerine de ağırlık verilmiştir (Tansuğ, 1996:53). Yaşanan bu kültür değişimi sürecinde, akademiye sanat eğitimi alanlar erkeklerden oluşmaktaydı. Kız öğrencilerin de akademik olarak sanat eğitimi alabilmeleri için 1914 tarihinde İnas Sanayi-i Nefise Mektebi-i Âlisi açılmıştır. Bu okulun eğitim programında desen, heykel ve resim derslerine yer verilmiş ve öğrencilere canlı modellerden çalışma imkânları sağlanmıştır.

Cumhuriyetin İlanından Sonra 2000' li Yıllara Kadar Sanat Eğitimi

Cumhuriyet dönemi, sanat eğitimi anlamında önemli çıkışların görüldüğü bir dönemdir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte her alanda devrimler yapılmaya başlanmış ve çağdaş toplum seviyesine ulaşabilmek için çalışılmıştır. Siyasal, sosyal, ekonomik alanlarda reformlar yapılmıştır. Sanatın ve kültürün olmadığı bir çağdaş toplum düşünülmediği için kültürel alanlarda da yenilikler başlamıştır. Türk Devrimi'nin kültürel alanda gerçekleştirdiği islahatlar için: Arap alfabesinin yerine Latin alfabesinin kullanılmaya başlanması, yabancı sözcüklerine Türkçe sözcüklerin kullanılması, Türk tarihi üzerinde bilimsel çalışmalara başlanması, demokratik ve laik bir eğitim programı düzenlenerek eğitim öğretim birliğinin sağlanması, üniversite eğitiminde büyük değişimler yapılması ve güzel sanatlar alanında yenilikler yapılması olarak örneklendirebiliriz (Açık, 2020:18). Atatürk'ün kültür ve sanat sorunlarına önem verdiği herkes tarafından bilinmektedir. Devletin görevleri arasına kültürel konulara yoğunlaşmayı da katmış olan Atatürk, sanatı ve sanat eğitimi devlet politikası haline getirmiştir. Temel kültür sorunlarından birinin sanat alanına fazla önem verilmemiş olduğu gerçekliğini sık sık vurgulanmış; milli eğitim sorunlarına gösterdiği önem gibi sanat eğitimi sorunları içinde çalışmalar gerçekleştirmiştir. Atatürk'ün sanat ve eğitim sorunlarına karşı olumlu tutumu ve oluşturduğu devlet politikası sayesinde özellikle resim sanatçılarının bir araya gelerek oluşturdukları sanat toplulukları ile birlikte Türk Sanatı olgunlaştırılmaya çalışılmıştır. Bu birliklerden biri de 1921'de kurulmuş olan Türk Ressamlar Cemiyeti'dir. 1924 yılından itibaren de, bilgi birikim ve deneyimin kazanma gayesiyle ve buna ek olarak da Avrupa sanatını kaynağında inceleyebilmek için yurt dışına birçok sanatçı burslu olarak gönderilmiştir (Yolcu,2009:98) Tabii yaşanan bu güzel gelişmelerin yanı sıra eğitim yönetiminde bazı sorunlar oluşmuştur.

Cumhuriyetin ilk yıllarında farklı eğitim kurumları bulunmaktaydı. Bu kurumlar: Tanzimat'tan sonra kurulan vakıflar tarafından ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde olan mektepler, medreseler, bakanlığa bağlı ilköğretim düzeyindeki okullar ve sanat okulları ile il özel idarelerinin yönetimi altında bulunan okullar ve özel okullardı. Farklı dünya görüşlerine sahip insanların yetiştirildiği bu kurumlarda ortak bir amaç bulunmamaktaydı. Bu eğitim kurumları arasında bir eğitim birliği sağlamak amacıyla 3 Mart 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu çıkarılmıştır. Eğitim ve öğretimde bütünlük oluşturabilmek için de bütün okulların ders programlarında değişikliğe gidilmiş ve temel derslerde benzerlik sağlanmıştır (Kırathı, 2005:6).

1927 yılına gelindiğinde Sanayi-i Nefise Mektebi'nin ismi değiştirilmiş ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisi olmuştur ve daha sonrasında İnas Sanay-i Nefise Mektebi-i ile birleşmiş ve karma eğitime geçilmiştir.

1932 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü, Resim-iş bölümü kurulmuş ve sanat eğitimi verecek olan eğitimciler yetiştirilmiştir. Sanatı halka arasında yaygınlaştırabilmek ve sanata bilinçli bir yön verebilmek için 1932 yılında Halk Evleri kurulmuştur. Halk Evlerini önemli kılan en büyük özellik Anadolu'nun birçok köyünde de açılmış olmasıdır. Halk Evlerinde sanat eğitimleri verilmiş, sergiler açılmış ve sanat alanında toplantılar yapılmıştır. 1940'lı yıllarda ise iş eğitimi ilkelerine dayalı, köyün çok yönlü kalkınmasını amaçlamış ve sanatın her kesime yayılmasında önemli bir role sahip olan Köy Enstitüleri kurulmuştur (Altınkurt,2015). 1955 yılında ise Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulmuştur. Bu okulun amacı, çağdaş, yaratıcı, yenilikçi, sorgulayan, bilgiye ulaşmak için araştıran bireyler yetiştirmek olmuştur. (Çağlayan, & Kırathı, 2017:475). Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Grafik Sanatlar, Dekoratif Resim, Mobilya ve İçmimarlık, Seramik ve Tekstil Sanatları bölümlerine sahiptir. Kurulduktan sonra çağı yakalayabilmek gayesiyle de ders müfredatlarında sürekli yeniliğe gitmiştir.

1950'li yıllarda genel olarak sanat eğitim alanında bazı gelişmeler yaşandığı gözlemlenmektedir. 1952 yılında eğitim süresi verilmesi istenen ders müfredatı için yeterli olmadığı düşünülmüş ve liseler dört yıla çıkartılmıştır. Sanat eğitimi ile ilgili dersler bu tarihten önce lise ders müfredatlarında maalesef bulunmamaktadır. 1952-1956 yılları arasında ise liselerde sadece resim ve müzik dersleri birer saat olmak üzere seçmeli ders olarak yer verilmiş, son sınıflara ise sanat tarihi dersleri verilmeye başlanmıştır. 1952 yılında kurulmuş olan çok amaçlı liseler açısından ise durum biraz daha olumludur ve sanat eğitime bu liselerde daha fazla önem verilmiş ve ders saatlerinin daha fazla olduğu gözlenmiştir. 1956-57 yılında Milli Eğitime bağlı olan liselerde eğitim süresi tekrar azaltılmış ve tekrar üç yıl olacak şekilde ders müfredatları düzenlenmiştir. Sanat eğitimi dersleri açısından ders programlarında bir iyileştirmeye gidilmemiş ve müfredat programında tekrar iki saatlik seçmeli bir ders olarak resim, müzik dersleri verilmiştir. 1957 yılında 976 sayılı Tebliğler Dergisinde Liseler için hazırlanmış olan resim dersi içeriğinin biraz daha genişletilerek grafik çalışmalar, dekoratif resimler ve şematik resim gibi konulara da yer verilmiştir. İlk öğretim okullarının öğretim programlarında ise 1953-1973 yılları arasında Resim-İş dersine, ders programında daha fazla yer verilmiştir (Sabancılar, 2007:88).

1972 yılına gelindiğinde, ilköğretimin ikinci kademelerinde verilen İş - Dersi'nin adının değiştirilmesidir. Yeni düzenlemeyle "İş ve Teknik Eğitim" adı altında verilmeye başlanmış olan bu dersin içeriğinde de değişikliğe gidilmiştir. Yapılan bu değişikliğin amacı ise öğrencinin yeteneklerinin belirlenmesi ve yetenekleri doğrultusunda

yönlendirilmesini sağlamaktı. Bu dersin aynı zamanda öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin de geliştirmesi amaçlanmıştır. 1973 yılında ise sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık Eğitim Enstitülerindeki derslerde bir dönem sürecek olan ve üç saat olan Resim-Yazı ve İş derslerine yer verilmiştir. (Bolat Aydoğan, 2010:27-28)

1980’li yıllar ülkemizde toplumsal olayların yaşandığı ve ülkenin her yerinde büyük bir etkiye sebep olmuş olan bir askeri darbe yaşanmış ve toplumun birçok alanında değişimler yaşanmıştır. Bu değişimler elbette eğitim kurumlarını da etkilemiştir. Bu süreçte yükseköğretim alanında yeni düzenlemeler yapılmış ve 12 Eylül 1980 sonrası yenilenme çalışmalarının en önemlisini 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu oluşturmaktadır. Tüm yükseköğretim kurumlarını kapsayan ve günümüzde hala yürürlükte olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun getirdiği değişiklikler sebebiyle, sanat eğitimi veren kurumlarda yeni düzenlemeler yapılmıştır. 1981 tarihinde yayımlanan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile akademik, kurumsal, idari yönden yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesinde toplanmıştır. Sanatçı adayı yetiştirme görevini akademiler dâhilinde devam ettiren yükseköğretim kurumlarından olan Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ve Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi’nin isimleri ve bağlı oldukları kurumlar 1982 yılında yapılan ilgili düzenleme ile değiştirilmiştir. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi 1983 yılında Mimar Sinan Üniversitesi adıyla yeniden örgütlenmiştir. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi’nin adı ise; 1982 yılında 41 sayılı YÖK teşkilatı hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 14. maddesi uyarınca “Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu” olarak değiştirilmiş, daha sonra da “Güzel Sanatlar Fakültesi” olarak Marmara Üniversitesi’ne bağlanmıştır (Çağlayan, & Kıratlı, 2017:475).

1990’lı yıllar da ise sanat eğitimi alanında en büyük gelişme Güzel Sanatlar Liselerinin açılmasıdır. Bu liselerin amacı ise erken yaşlardan itibaren öğrencilere yeteneklerine uygun ve daha kapsamlı sanat dersleri vermek ve üniversitelerdeki sanat eğitimi veren bölümlere öğrencileri hazırlamaktır. Bu liselere ilköğretim okullarından mezun olmuş ve sanat alanında kendini geliştirmek isteyen istekli öğrenciler yetenek sınavı ile alınmaktadır. Dört yıllık eğitim verilen bu okullarda aynı zamanda ilk yılda özellikle yoğun yabancı dil eğitimi verilmekte ve öğrencilerin kendilerini her alanda geliştirmeleri için imkânlar sunulmaktadır. 1990’lı yıllarda ilk ve orta dereceli okullara yönelik MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) tarafından program geliştirme çalışmaları yapılmış ve bu çabaları doğrultusunda da 1992 yılında ilköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı oluşturulmuştur (Bolat Aydoğan, 2010:28).

1994–1997 yılları arasında Türkiye’de son olarak, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ve Dünya Bankası’nın birlikte çalıştığı ve Eğitim Fakültelerinin yapılanmasının yeniden düzenlendiği bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çalışmaya göre; Resim-İş i ve Müzik Eğitimi Bölümleri kurulmuş ve bu bölümler Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü bünyesinde Anabilim dalı olarak yerlerini almıştır. İdari yapılanmanın yanında, Resim ve Müzik Eğitimi bölümlerinin sanat derslerinin yarıyıllara göre ders dağılımları, içerikleri ve de kredileri değiştirilmiştir. Bu düzenlemeler de, 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur (Boduroğlu,2010:25).

2000’Lİ YILLARDAN SONRA TÜRKİYE’DE SANAT EĞİTİMİ

2000’li yıllarda dünya da olduğu gibi ülkemizde de değişimler yaşanmıştır. Sürekli değişen teknolojiler ve bu teknolojilerin hayata getirdikleri kolaylıklar eğitim kurumları tarafından da değerlendirilmiştir. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullarda teknolojik materyallerin kullanımı ve bilgisayar destekli konuların sayıca çoğalması ile derslerde internet kullanımını yaygınlaştırmıştır. Yaşanan bu değişimler eğitim alanında yeni yaklaşımların geliştirilmesini gerekli kılmıştır.

21. yüzyılın yılların ilk dönemlerinde yaşanan değişimlerden biri Resim-İş dersinin adının değiştirilmesidir. 1992 yılında yürürlüğe girmiş olan resim-iş dersi programında 2006-2007 eğitim-öğretim yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan tüm örgün öğretim kurumlarında uygulanmıştır. Daha sonrasında ise resim-iş dersinin adı, görsel sanatlar dersi olarak değiştirilmiştir. Ders programı yeniden düzenlenerek resim-iş dersinin adından kaynaklanan kimi sorunların kısmen de olsa ortadan kalkacağı amaçlanmıştır. Programın içeriği bakıldığında ise öğrenci merkezli, çoklu zekâ kuramına dayanan ve genel anlamda eğitim, sanat ve sanat eğitimi alanındaki kuramsal gelişmelerin ve değişimlerin eşliğinde çağdaş bir görünüm kazanmıştır. (Sabancılar, 2007:103)

Resim-İş dersinin isminde yapılan bu değişimin bir diğer amacı da bu dersi sadece resim eğitimine yönelik işlememektir. Görsel Sanatlar adı altında değerlendirilen heykel, seramik gibi üç boyutlu; grafik, özgün baskı gibi iki boyutlu sanat alanları da ders kapsamında öğrencilere anlatabilmek ve bu alanlarda da çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmak ve dersin işlendiği sürede de öğrencilerin ilgisini uyandıran etkinliklere onları dâhil etmektir. (Başbuğ&Başbuğ,2016:81).

Çağın ihtiyaçları doğrultusunda milli eğitim ders müfredatlarında sıklıkla değişikliğe gidilmektedir. Ancak sanat eğitimi alanında olumlu olarak değerlendirilebilecek değişimler yaşanmamaktadır. Türkiye’de okul öncesinden üniversite eğitimine kadar sanat dersleri genellikle zorunlu ya da seçimsel olarak ve hafta da bir saat olarak okutulmaktadır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanan ilk, orta ve lise öğretim programları yeniden yapılandırılmış, sanat derslerine ilişkin öğretim programları güncellenmiştir fakat ders saatlerinde bir artış yaşanmamıştır. (İlhan, 2019: 10).

2018 yılında güncellenen ilk ve ortaokul görsel sanatları ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığınca yayınlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı’na göre (2018) görsel sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir. Bu gereksinimler bağlı olarak da görsel sanatlar dersi programının bazı özel amaçları bulunmaktadır. Bu amaçların bazıları şunlardır: Estetik bilince sahip, sanatı yorumlayabilen, görsel sanatın hemen hemen her alanında temel bilgilere ve uygulama becerisine sahip, görsel sanatlar alanında yaşanan gelişmeleri takip edebilen ve bu konudaki tartışmalara etkin bir şekilde dâhil olabilen bireylerin yetiştirmek. Bunların yanı sıra görsel sanatlar dersleri ile birlikte bireylerde; güncel sanat ürünlerini yorumlayabilme ve bilinçli olarak sanat etkinliklerini takip etme, diğer disiplinler ile görsel sanatlar arasındaki ilişkiyi kavrayabilme ve görsel sanat çalışmalarında teknolojiyi etkin şekilde kullanabilme özelliklerini kazandırmaktır.

1990’lı yılların sonlarından itibaren hem sanat fakültelerinde hem de eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarında önemli değişiklikler yaşanmıştır. 2006-2007 akademik yılından sonra uygulanmaya başlanan yeni öğretmen yetiştirme programına göre; alan bilgisi ve becerileri %50, öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri %30, ve son olarak da %20 oranında genel kültür derslerine yer verilecek şekilde düzenleme yapılmıştır. (İlhan, 2019).

2000’li yıllarda küreselleşme kavramının yaygınlaştığı görülmektedir. Tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi, sanatçı adayı yetiştiren yükseköğretim kurumlarında da uluslararası düzeyde bir eğitim verme zorunluluğu doğmuştur. Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanan hükümetler, küreselleşebilmek adına sanat ve spor alanlarında gelişme gösterilmesi gerektiği yönünde açıklamalar yapmışlardır. Ülkemizde de bu anlamda bir çalışma yapılmış ve bu çalışmaların sonucunda da her ilde Güzel Sanatlar Fakültesinin bulunması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu açıklamalar sonrasında ise Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültesinin sayılarında hızlı bir artış olmuştur. Avrupa Birliği’yle bütünleşme sürecine girmiş olan Türkiye yükseköğretim sistemi, uluslararası düzeyde rekabet gücüne sahip bir Avrupa Yüksek Öğretim Bölgesi oluşturmayı hedeflemiştir. 2005 yılından sonra da; dünyanın ve Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde bulunan sanat eğitimi veren kurumlar ile ülkemizdeki Güzel Sanatlar Fakülteleri arasında bir etkileşim oluşturarak çeşitli alanlarda iş birliği yapmak için çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sonrasında ise Bologna Süreci kapsamında, ülkeler arasında öğrenci ve eğitimci hareketliliğini sağlamak adına yeni düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonrasında ise Güzel Sanatlar Fakültelerindeki eğitimlerini tamamlayan öğrencilere; mezun oldukları programın ve başarıyla tamamladıkları derslerin tamamının, Bologna sürecine üye olan diğer ülkeler tarafından denklik verilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca bu sürecin bir parçası olan diğer ülkeler ile yapılan karşılıklı anlaşmalarla, çeşitli ülkelere akademisyenler ve öğrenciler ülkemize gelmiş ve belirli dönemlerde Güzel Sanatlar Fakültelerinde bulunmuş ve bu sayede de farklı kültürlerin etkileşimi sağlanmıştır (Çağlayan & Kıratlı,2017).

Bugün Türkiye’de birçok Güzel Sanatlar Fakültesi hem devlet üniversiteleri hem de özel üniversiteler bünyesinde faaliyet göstermektedir. Güzel Sanatlar Fakültesi altında resim-iş eğitimi ve müzik eğitimi anabilim dalları bulunmaktadır. Resim- İş bölümünün amacı görsel sanatlar alanında ders verecek öğretmen yetiştirmekken, Müzik eğitimi anabilim dallarında verilen müzik öğretmenliği eğitimi ile müzik öğretmeni yetiştirmek amacı vardır. Bu fakültelerde eğitimci yetiştirdikleri için sanat eğitimine dışında ayrıca, psikoloji ve pedagoji ağırlıklı dersler bulunmaktadır. Güzel Sanatlar Fakültelerinde sadece lisans eğitimi değil, yüksek lisans ve doktora/sanatta yeterlilik düzeyinde de eğitim verilmektedir. Güzel Sanatlar Fakültesi bölümlerinde YÖK’ün uyulması gereken çerçeve öğretim programı olan “Resim Öğretmenliği Lisans Programı” bünyesinde sadece resim dersleri verilmemektedir. Görsel sanatlar disiplinin farklı alanlarından da derslere bu fakültelerde yer verilmektedir. Bu dersler; grafik tasarımı, heykel, tekstil tasarımı, seramik, geleneksel Türk sanatları, özgün baskı, endüstriyel tasarım ve fotoğrafıdır. Eğitim fakültelerinde, özellikle resim derslerine görsel sanatlar disiplini içerisinde yer alan diğer alanlardan daha odaklanılmaktadır. (İKSV,2014:60).

2000’li yıllara gelindiğinde bilgisayar kullanımının her alanda yaygınlaşması ve bir gereklilik haline dönüşmesi, sanat eğitimi programlarında değişime gidilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Özellikle son yıllarda teknolojiye yaşanan hızlı değişimler sanat eğitimi veren fakültelerde teknoloji ve sanat eğitimi birleştiren derslerin verilmesini gerekli kılmıştır. Bu sebeple de güzel sanatlar fakültelerinin müfredatlarında dijital sanat, resim teknoloji, heykel teknolojisi, grafik teknolojisi ve deneysel sanat gibi derslere yer verilmiştir.

SANAT EĞİTİMİNDE YAŞANAN SORUNLAR

Sanat eğitimi ya da herkesin genel olarak sadece Resim-İş dersi olarak yorumladığı ders, okul programlarının en sorunlu alanlarından biridir. Diğer dersler ile kıyaslandığı zaman, resim dersleri maalesef önem sıralamasının sonlarında yer alır. Ders saatlerinin çok az olduğu, okullarda yeterli, çalışma yerlerine sahip olmayan ve amaçları hem eğitimciler hem de öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılmayan bir derstir. Çünkü eğitim kurumlarında verilen sanat eğitiminin temeli görsel sanatlara dayanan bir öğretim alanı olmaktan çok uzaktır. Sana eğitimi, herkes tarafından biliniyor olmakla birlikte, tam olarak ne olduğu ya da ne olması gerektiği anlaşılmamaktadır. Sanat eğitimi dersleri hakkındaki yazılanlar incelendiğinde sanata çok önem verildiği düşünülmektedir ve birçok amacı vardır. Ancak her geçen gün kendi amacından biraz daha uzaklaşmakta ve hem toplumca çok gereksinim duyulan ama o ölçüde de önemsemeyen bir ders durumundadır (Kırışoğlu, 2019:7). Sanat eğitiminde yaşanan bu sorunlar araştırıldığında da birden çok unsurun bu duruma sebep olduğu anlaşılır.

Türk toplumunda hala çeşitli sebeplerden ötürü sanat eğitime karşı olumlu yaklaşamamaktadır. Bu sebeplere baktığımızda görüyoruz ki; resim-iş derslerinin sadece zaman geçirmek için var olduğu veya bu derslerin sadece herhangi bir amacı olmaksızın bir resim yapma dersi olarak görüldüğü ve öğrencilerin bu derslerde yapılan resimler için bile yetenekli olunması gerektiği gibi yanlış bir algı oluşmuştur. Bu düşünce biçimi maalesef ki toplumun bu derse olan ilgisini azaltmaktadır. Bölüme yönelik ilginin azalması sonucunda da doğal olarak Güzel Sanatlar Fakültelerine girmek isteyen öğrenci sayısı azalmakta ve bu nedenle de kalite düşmektedir (Ayaydın, 2009:40). Ayrıca eğitim sistemi içerisinde sanat eğitimi alanında yapılan sürekli değişikliklere yapılmış olmasına rağmen okul öncesi programlarında ve sınıf öğretmenliği programlarında sanat derslerinin sürelerinin azaltıldığı görülmektedir. Bu yeni yapılanmalar sonrasında okul öncesi ve sınıf öğretmeni adayı olarak yetişecek öğrencilerin sanat eğitimi konusundaki yeterliliği sorgulanır hale gelmiştir denilebilir (İlhan, 2019:13). Çünkü kültür politikalarında her ne kadar değişiklik yapıyor olsa da, sanat eğitimi alanı öncelikli bir kültür politika konusu olmamaktadır. Sanat eğitime özel bir düzenleme bulunmadığı için, bu alan maalesef giderek önemini yitirmektedir. Sanat eğitimi için ayrılan bütçe ve diğer kaynaklar her zaman en alt sınırdadır ve bu bütçe, sanat eğitiminin nitelikli bir şekilde devam ettirilebilmesi ve daha iyi seviyelere ulaştırılabilmesi için gerekli ihtiyacı karşılamaya yetmemektedir (İKSV 2014). Sanat eğitimi bol araç-gereçle gerçekleştirilen bir eğitim olduğundan bu konuda ekonomik imkânların yerinde olması gerekir. Gereken bütçe sanat dersleri için ayrılmalıdır. Bizde sanat derslerine önem verilmemesi ve maddi yetersizliklerden dolayı sağlıklı bir sanat eğitimi gerçekleştirmeye yetecek araç gereç bulmak imkânsızdır. Ülkemizde genel olarak eğitim alanının maddi imkânsızlıklar içinde olduğu ve hükümetlerin her geçen süre, bütçeden eğitime ayrılan paranın dilimini küçülttükleri göz önüne alınırsa sanat dersleri için imkânsız istediğimiz görülür (Akgün, 2003:129)

Sanat eğitimi derslerini özellikle ilköğretim ve lise dersleri içerisinde daha önemsiz bir dersmiş gibi algılanmasını sağlayan unsurlardan biri de sınav sistemidir. Lise ve üniversitelere hazırlık sınavları içerisinde sanat derslerine yer verilmiyor oluşu, öğrencilerin diğer derslere daha çok zaman ayırmasına sebep olmaktadır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan birçok eğitim kurumunda sanat derslerine alan dışı öğretmenlerin giriyor oluşu ya da okullarda sanat eğitimi verecek öğretmenlerin olmaması ve sanat derslerinde öğrencilerin diğer derslere çalışmasına izin veriliyor olması da sanat derslerinin, insanlar tarafından önemsiz bir ders olarak algılanmasına sebep olmaktadır.

Sanat eğitimi derslerinin amacına uygun bir şekilde ilerlemesini engelleyen sorunlardan biri de büyük şehirler ile diğer il ve ilçe ve de köy okullarında verilen sanat eğitimi derslerinin farklı şekillerde ilerlemesidir. Sınırlı okul imkânları içerisinde sanat eğitimi almaya çalışan öğrencilerin derse ilgisi azalmakta ve derse sadece zaman geçirmek için dâhil olmaktadır. Bunun dışında sanat derslerinde gerekli materyalleri, maddi imkânsızlıklar sebebiyle temin edemeyen öğrencilerin de bu derslere karşı olan ilgisini yitirmesine sebep olmaktadır. Okulların öğrenci sayılarının fazlalığı ve uygulamalı ders olan görsel sanatlar ve müzik eğitimi derslerinin işlenmesini zorlaştırmaktadır. Birçok okul yönetiminin bu uygulamalı dersler için özel derslikleri sağlamaması da yine sanat eğitimi derslerinin sağlıklı bir şekilde işlenmesini engellemektedir.

Yükseköğretim kurumlarında da Milli Eğitim Kurumlarında yaşanan sorunlar bulunmaktadır. Özellikle Avrupa Birliğine üye olma çalışmaları sonrasında son yirmi yıl içinde kurulan üniversitelere bağlı Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi bölümlerine bakıldığında zaman iyi bir altyapı çalışması yapılmadan, dersler için gerekli olan araç gereç sağlanmadan ve yeterli sayıda öğretim elemanı kadrosu bulunmadan, bu bölümlerde eğitime başlanmış ve öğrenci alınmıştır. Bunun sonucunda doğal olarak, mezun edilen öğrenciler de birçok açıdan yetersiz kalmışlardır. Mevcut sorunların tespit edilmesi ve programların değerlendirilmesi için birçok kez komisyonlar oluşturulmuş ve çalışma raporları hazırlanmıştı ancak bu komisyonlar tarafından oluşturulan raporlar sadece çoğu kez kâğıt üzerinde kalmış ve uygulamaya koyulamamıştır. Sorunların giderilmesi için yapılan iyileştirme çalışmaları da maalesef çok yüzeysel olarak yürütülmüş ve sorunların belirlenmesine yönelik olarak ciddi bir

bilimsel araştırma çalışması yapılmamıştır (Bora, 2017: 305) Ayrıca ülkemizde Yükseköğretim Kurumu'na bağlı bölüm, program ve ders başlıkları altında farklı sanat eğitimi içerikleri bulunmaktadır. Müfredatlarında sanat derslerine yer veren enstitü, fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulları arasında da bir konu ve amaç bütünlüğü bulunmamaktadır. Bu çeşitlilik değerli olarak görülmesinin yanında özellikle sanat dersleri açısından ders programlarındaki ve içeriklerindeki farklılıklar, uygulama ve ders saatleri arasındaki farklılıklar ve öğretim elemanlarının da farklı eğitim süreçlerinden geçmiş olması gibi sebebiyle sanat eğitiminde ortak bir dilin oluşmasını engellemektedir (Şener, 2011)

SONUÇ VE ÖNERİLER

21. yüzyılda sanat eğitiminin gerekliliği herkes tarafından kabul edilen bir gerçekliktir. Sanat eğitimi, bireylerin dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmesini sağlayan, ona, hür ve bilimsel düşünebilmesi için destek olan, geniş bir dünya görüşüne sahip olmasında ve yaratıcı bir kişiliğe ulaşmasında en etkin yoldur. Sanat eğitimi insanı tüm yönleriyle eğitir. Analitik düşünebilen, doğru ve yanlış arasındaki farkı anlayabilen, sorgulayabilen ve gelenekselliğin dar kalıplarından kurtularak gelişmeyi isteyen, toplumların gelişmesine önemli katkılar veren bireylerin yetişmesi de ancak sanat eğitimiyle mümkündür (Ünver, 2016). Geçmişten bugüne sanat eğitiminin gelişimine baktığımızda, ülkemizde sanatın eğitim ve öğretimin her aşamasında yer aldığı ve önem verildiği görülebilmektedir. Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinden itibaren ilk olarak Batılı ülkelerde yaşanan gelişmeleri takip edebilmek adına sonrasında Cumhuriyetin ilanından sonra da çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşabilmek için sanat eğitimi, sürekli geliştirilmiştir.

Özellikle Cumhuriyet döneminde sanat eğitiminin geliştirilmesi için birçok araştırmanın yapıldığı ve bu araştırmalar sonucunda da bu alanda önemli bir aşama kat edildiği görülmüştür. Türkiye'den yurt dışına birçok sanatçı gönderilmiş ve ülkeye döndükten sonra bu sanatçılar sanat dersi veren kurumlarda gelecek nesil sanat eğitimcilerini ve sanatçıları yetiştirmiştir. Bu süreçte ayrıca yurt dışından davet edilen sanat eğitimcilerinin önderliğinde de sanat eğitimi alanında çalışmalar yapılmış ve öğrenciler için daha iyi bir eğitim imkânı sağlanmıştır. Halkevleri, öğretmen okulları, köy enstitüleri de sanat eğitimi alanındaki gelişmelerin yaygınlaşmasında önemli bir etmen olmuştur. Sanat eğitiminin Anadolu'nun her köşesinde verilebilmesi için çaba harcanmıştır. 1940'lerden günümüze kadar eğitim politikasındaki değişim, sanat eğitimi alanında da farklı uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yükseköğretim kurumlarında sanat eğitimi veren bölümler, sanat eğitimcisi ve sanatçı adayları yetiştirme görevini üstlenmiştir (Altınkurt, 2015).

2000'li yıllara gelindiğinde yüksek eğitimi kurumlarının sayısı artmış ve sanat eğitimi veren bölümlerin programlarında önemli değişiklikler olmuştur. Ayrıca teknolojinin hayatın her alanındaki varlığı, güzel sanatlar eğitimi veren fakültelerin derslerine de eklenmiş ve teknoloji temelli sanat alanları ders olarak verilmeye başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında da 2000'li yıllarda sanat eğitimi alanında önemli gelişmeler yaşanmış ve çağı yakalayan, öğrenci merkezli sanat eğitimi verebilmek adına resim-iş dersleri görsel sanatlar dersi şeklinde değiştirilmiştir. 2017 yılında yapılan son değişimlerle sanat eğitimi aracılığıyla kendini gerçekleştirebilen, eleştirel düşünebilen, estetik zevklere sahip ve kültürel anlamda toplumu geliştirebilecek öğrencilerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Sanat eğitimi alanında yaşanan bu olumlu gelişmelerin yanı sıra yapılan araştırmaların 21. yüzyılda ülkemizde halen devam etmekte olan birçok sorunun da var olduğunu gösteriyor. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu'nun bu sorunların giderilmesi için yapmış olduğu iyileştirme çalışmalarının da yeterli olmadığı görülmektedir.

Sanat eğitimi derslerinin, tüm öğretim kademelerinde çağdaş eğitim kurallarına göre verilebilmesi büyük önem arz etmektedir. Sanat eğitiminin bireyin yaşamındaki önemini gösterebilmek için okul yöneticilerine, öğrenci ve velilere sanat derslerinin gerekliliğine yönelik daha fazla bilgi verilebilir.

Sanat eğitimi derslerinin, öğrencilerin derse olan ilgisini artırabilmek için eğitim kurumları içerisinde, fiziki olarak yeterli olacak atölyelerde verilmesi, bu dersleri verecek olan eğitimcilerin, alanlarında yeterli donanımlara sahip olmaları da etkili bir sanat eğitiminin verilmesini sağlayacak bir çözüm olabilir.

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, sanat eğitimi derslerinde teknolojinin kullanılması da, teknoloji ile büyüyen öğrencilerin sanat derslerine daha çok dâhil olmasını sağlayabilir.

Sanat dersleri programlarının öğrencilerin ilgi alanlarına göre değiştirilmesi ve bu değişimi yaparken de öğrencilerin okulun ve öğrencilerin imkânları da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Sanat derslerinde farklı disiplinleri de öğretim sürecine dâhil etmek, derslerin verimliliğini artırabilir.

İlk ve ortaöğretim kademelerinde sanat derslerini verecek öğretmenlerin sayısının azlığı sebebiyle, alan dışı öğretmenlerin sanat derslerini vermelerinden kaynaklı oluşan sorunları engellemek için daha fazla öğretmen ataması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açık, K. (2020) “Sanat Eğitiminde Yenilenme, Dönüşümler ve Akreditasyon”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul
- Akgün, A. (2003), “Günümüzde Sanat Eğitiminin Birey ve Toplum Açısından Önemi, Sanat Eğitimi Programlarının Bu Perspektifte İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Akkurt, S.& Boratav, O. (2018). Neden Sanat Eğitimi?. Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi, 1(1), 54-60
- Alakuş, A. O. (2003). Düünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü, Milli Eğitim Dergisi, https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/160/alakus.htm , Alınma Tarihi: 12.02.2023
- Altinkurt, L. (2015). Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , (12) , - . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4754/65308>
- Arpalı, F.S. (2008), “Türkiye’de Sanat Eğitimi Yöntemleri”, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı, Çanakkale
- Artut, A. (2009) Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Ankara
- Ayaydın, A. (2009) Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarının Sorunları ve Çözüm Önerileri, M:Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:30, Sayfa: 31-45
- Ayaydın, A. (2015) Çoklu Zeka Tabanlı Görsel Sanatlar Eğitimi, Nobel Yayınevi, Ankara
- Başbuğ, F& Başbuğ, Z. (2016) Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar, Akdeniz Sanat Dergisi, CİLT 9, SAYI 18
- Boduroğlu, S.K. (2010) “ Türk Sanat Eğitiminin Tarihsel Gelişimi ve Bauhaus Ekolünün Türk Sanat Eğitimine Yansımaları, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir
- Bolat Aydoğan, K.E.(2010) Sanat Eğitimi ve Sanat Eleştirisi: Türkiye’de Görsel Sanatlar Öğretmeni Yetiştiren Kurumlar Örneği” Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir
- Bora, M. (2017) Türkiye’de Geçmişten Günümüze Resim Öğretmeni Yetiştirme Süreçleri, 1. Eurasian Conference on Language and Social Sciences, 22-24 Mayıs 2017, ECLSS, 302-313
- Çağlayan, E. & Kıratlı, A. (2017). Türkiye’de Sanatçı Adayı Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının 2000 Yılı Sonrası Gelişimi. Journal of History Culture and Art Research, 6(2), 473-484.
- İKSV (2014) Türkiye’de Sanat Eğitimi (Yeniden) Düşünmek, file:/// C:/Users/hp/ Downloads/ Turkiyede_Sanat_Egitimini_Yeniden_Dusunm.pdf
- İlhan, A. Ç. (2019) Türkiye’de Sanat ve Sanat Eğitimi Alanında Yapılan Son Değişiklikler, Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Cilt.1, Sayı 1, 9-22
- Kıratlı, A.D. (2005) “Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Programındaki Anasanat Atölye Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri”, Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir
- Kırıçoğlu, O.T. (2019)Sanatta Eğitim, Görmek-Anlamak-Yaratmak, Ütopya Yayınevi, Ankara
- MEB, (2018). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara, [chrome-extension://efaidnbmnnpbceajpcglefindmkaj/http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar / 2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnpbceajpcglefindmkaj/http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf)
- Mercin, L.& Alakuş, A.O. (2007) D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 9, 14-20
- Sabancılar, D. (2007) “Türkiye’de Sanat Eğitimi Algılamaları”, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Çanakkale

San, İ. (1982) Sanat Eğitimi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Sayı: 15(1),chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/803098, Alınma tarihi: 12.02.2023

Şener,N. (2011) Türkiye’de Sanat Eğitiminde Yaşanan Sorunlar, 3. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 4-7 Mayıs 2011, Girne/Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 716- 732, https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-goruntule&id=AW4RxPC7yZgeuuwfeCMc

Tansuğ, S. (1996), Çağdaş Türk Sanatı, Remzi Kitabevi,İstanbul

Ünver, E. (2016) Neden ve Nasıl Sanat Eğitimi, İdil Sanat ve Dil Dergisi, Cilt 5, Sayı 23, Volume 5, Issue 23, file:///C:/Users/hp/Downloads/HOW_THE_ART_EDUCATION_SHOULD_BE_AND_WHY.pdf

Yolcu, E. (2009) Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara